

TENDINȚELE DE CONSUM AL PRODUSELOR ALIMENTARE ÎN PROCESUL DE TRANSFORMARE A RELAȚIILOR DE PROPRIETATE ÎN AGRICULTURA UCRAINEI

*Galina ZAPȘA, dr., conf. univ.,
Universitatea Națională Agrară din Nicolaev, Ucraina*

În articol este evidențiată necesitatea studierii nivelului de consum al produselor alimentare în contextul unor schimbări majore ale relațiilor de proprietate în agricultură. Este propusă utilizarea indicatorilor consumului suficient de produse alimentare per persoană ca un indice important al eficienței socio-economice a reformei în agricultură. De asemenea, este efectuată caracteristica etapelor de reformare a relațiilor de proprietate în agricultură din punctul de vedere al dinamicii indicatorilor de securitate alimentară a țării.

Cuvinte cheie: consumul produselor alimentare, securitate alimentară, relații de proprietate.

Introducere. Definirea obiectivului transformărilor socio-economice profunde a relațiilor de proprietate în agricultura Ucrainei constă în aceea, ca activitatea agricolă de producere și economică să răspundă unui nivel corespunzător standardelor mondiale, ce asigură securitate alimentară și bunăstare adecvată socială și materială populației țării. Din aceste considerente, apare necesitatea desfășurării cercetărilor în domeniul dezvoltării forțelor de producție din mediul rural în ceea ce privește eficacitatea socio-economică a funcționării sectorului agricol după desfășurarea modificărilor în relațiile de proprietate. Această stringentă activitate științifică este actualizată de obținerea urgentă a așteptărilor socio-economice preconizate de la reforma agrară, necesitatea de a spori bunăstarea populației din mediul rural, depășirea fără amânare a proceselor socio-demografice negative din mediul rural, perspectiva de a majora potențialul de resurse și de export în domeniul prioritar al economiei Ucrainei.

Analiza cercetărilor și publicațiilor recente. Problemele privind securitate alimentară, formarea și funcționarea pieței produselor alimentare au fost reflectate în numeroase lucrări ale cercetătorilor, precum: V. Vlasov [1], O. Belorus [2], V. Boyko [3], O. Goyciuk [4], M. Zubeț [2], T. Lozinskaya [5], P. Sabluk [2], L. Strașinskaya [6], N. Horunji [7]. În lucrările savanților menționați dar și a altora sunt studiate aspectele teoretico-metodologice și aplicative de dezvoltare a pieței produselor alimentare, este determinată esența social-economică și direcția de formare a securității alimentare naționale.

Nivelul consumării produselor alimentare de către populația din Ucraina, după anul 1990, a fost determinat de influența mai multor factori, printre care un rol special au jucat procesele complexe ale transformărilor pe piață, bazate pe schimbările fundamentale în relațiile de proprietate în agricultură. Ținând cont de agravarea problemei securității alimentare în perioada desfășurării reformei agrare, este important de a se realize în continuare cercetări științifice cu privire la tendințele de asigurare a populației cu produse alimentare ca un indicator al impactului socio-economic al reformei asupra sectorului agricol.

THE TRENDS OF FOOD CONSUMPTION IN THE PROCESS OF PROPERTY RELATIONS TRANSFORMATION IN UKRAINE'S AGRICULTURE

*Galina ZAPSHA, PhD, Associate Professor
National Agrarian University of Nicolaev, Ukraine*

The article highlights the necessity of studying the level of food consumption in the context of major changes of property relations in agriculture. It was suggested to use the ratio of food consumption adequate per person as an important indicator of socio-economic efficiency of reforms in the agriculture sector. Also, it is performed a characteristic of the reforming stages of property relations in agriculture from the standpoint of the dynamics of the country's food security indicators.

Key words: food consumption, food security, property relations.

JEL Classification: Q00, P14, P23, P21, Q18

Introduction. Defining the objective of the deep socio-economic transformations of property relations in the Ukrainian agriculture, consists of the fact that agricultural and economic activity of production must respond to an appropriate level of global standards, ensuring food security and adequate social and material welfare of the population. Therefore, appears the need to conduct research regarding the development of productive forces in rural areas in terms of socio-economic effectiveness of the functioning of the agricultural sector by carrying out changes in property relations. This stringent scientific activity is updated by obtaining the urgent socio-economic expectations expected from the agrarian reform, the need to increase the welfare of the rural population, no procrastination in overcoming the negative socio-demographic processes in rural areas, the prospect of enhancing the resource potential and export the priority area of the economy of Ukraine.

Analysis of recent research and publications. Food security issues, formation and functioning of the food market were reflected in many works of researchers, such as: V. Vlasov [1], O. Belarus [2], V. Boyko [3], O. Goyciuk [4], M. Zubeț [2], T. Lozinskaya [5], P. Sabluk [2], L. Strașinskaya [6], N. Horunji [7]. In the works of the above mentioned scientists and others as well, are studied the theoretical-methodological and applied aspects of development of the food market, and it is determined the socio-economic essence and direction of formation of national food security.

The level of food consumption by the population of Ukraine, after 1990, was caused by the influence of several factors, among which a special role was played by the complex processes of transformation in the market, based on fundamental changes in property relations in agriculture. Given the worsening of the food security problem in the period of the agrarian reform, it is important to perform further scientific research regarding the trends to ensure the population with food as an indicator of socio-economic impact of the reform on the agricultural sector.

Rezultatele cercetării. Studiarea tendințelor de consum al produselor alimentare de către populația din Ucraina în condițiile de transformare a relațiilor de proprietate prevede evidențierea a două etape, specificitatea cărora este determinată de o schimbare radicală a relațiilor de proprietate în agricultură.

Prima etapă include anii '90 ai secolului trecut și coincide cu schimbările fundamentale în relațiile de proprietate asupra terenurilor. Baza legală a acestui fapt a servit decizia aprobată în decembrie 1990 de către Rada Supremă a Ucrainei „Cu privire la reforma funciară”, misiunea căreia consta în crearea condițiilor pentru dezvoltarea echitabilă a diferitelor forme de proprietate asupra terenului, formarea economiei mixte și utilizarea rațională a terenurilor.

A doua etapă durează de la începutul anului 2000 și include perioada curentă, care reflectă etapa post-reformă de dezvoltare a agriculturii cu modificările evolutive distincte pentru etapa de tranziție în structura proprietarilor de terenuri și a utilizatorilor de terenuri, transformările formelor de gestiune, schimbările în disponibilitatea resurselor de muncă și materiale, precum și dinamica indicatorilor de performanță.

Ca o bază de materii prime a produselor alimentare și gamă vastă de bunuri de larg consum, fabricarea producției agricole per persoană evaluează în mod obiectiv capacitatea de producție existentă și indică posibilitățile de aplicare în practică a standardelor sociale din țară. Cu toate acestea, imaginea reală a respectării acestor standarde este demonstrată de consumul produselor alimentare de bază per persoană pe an. Astfel, dinamica consumului acționează ca o evaluare cantitativă a realizărilor socio-economice de dezvoltare a relațiilor de proprietate atât în sectorul agricol, cât și în sectorul economic în ansamblu. Calculele corespunzătoare și materiale sunt prezentate în Tabelul 1.

Research results. Studying trends in food consumption by the population of Ukraine in conditions of transformation of property relations, we provide the highlights of two stages, the specificity of which is determined by a radical change in property relations in agriculture.

The first stage includes the 90s of the last century and coincides with the fundamental changes in the relations of land ownership. The legal basis for this served the decision approved in December 1990, by the Supreme Rada of Ukraine "Regarding Land Reform", task of which consisted in creating the conditions for the balanced development of the different forms of land ownership, the formation of mixed economy and the rational use of land.

The second stage lasts from the beginning of 2000 and includes the current period, which reflects the post-reform of agricultural development with distinct evolutionary changes in the transition phase in the structure of landowners and land users, forms of management changes, changes in availability of labor resources and materials, as well as the dynamics of performance indicators.

As a base of raw material for food and a wide range of consumer goods, manufacturing of agricultural production per person objectively evaluates the existing production capacity and indicates possibilities for practical application of social standards in the country. However, the real picture of compliance with these standards is demonstrated by basic food consumption per person per year. Therefore, the consumption dynamics acts as a quantitative assessment of socio-economic development achievements of property relations both in the agriculture sector and in the economy as a whole. The corresponding materials and calculations are presented in Table 1.

Tabelul 1/Table 1

Dinamica consumului de produse alimentare de bază în Ucraina per persoană pe an, kg *
The dynamics of basic food products consumption in Ukraine per person per year, kg *

Produse alimentare/ Food products	Standardele raționale de consum** /Rational consumption** standards	Anii/ Years					2012 (+ / -) până la / 2012 (+ / -) until	
		1990	2000	2010	2011	2012	standarde /standards	a. 1990
Carne și produse din carne/Meat and meat products	80	68,2	32,8	52	51,2	54,4	-25,6	-13,8
Lapte și produse lactate/Milk and dairy products	380	373,2	199,1	206,4	204,9	214,9	-165,1	-158,3
Ouă, buc. /Eggs, nr.	290	272	166	290	310	307	17	35,0
Produse de brutărie/Bakery products	101	141	124,9	111,3	110,4	109,4	8,4	-31,6
Cartofi/Potatoes	124	131	135,4	128,9	139,3	140,2	16,2	9,2
Legume și pepeni/Vegetables and melons	161	102,5	101,7	143,5	162,8	163,4	2,4	60,9
Fructe, fructe de pădure și struguri /Fruits, berries and grapes	90	47,4	29,3	48	52,6	53,3	-36,7	5,9
Pește și produse din pește/Fish and fish products	20	17,5	8,4	14,5	13,4	13,6	-6,4	-3,9
Zahăr/Sugar	38	50	36,8	37,1	38,5	37,6	-0,4	-12,4
Ulei/Oil	13	11,6	9,4	14,8	13,7	13	0	1,4

Sursa/ Source: *Calculat folosind [8, p. 162]; **datele Ministerului Sănătății din Ucraina/ *Calculated by using [8, p. 162]; **data from the Ministry of Health of Ukraine.

Analiza datelor expuse în tabel denotă o imagine destul de mixtă a dinamicii consumului de produse alimentare de bază. Deci, dacă în medie, o persoană consumă produse de panificație, cartofi, legume și culturi alimentare de pepeni, ulei și ouă în conformitate cu standardele normative și mai mult, iar carne și produse din carne, lapte și produse lactate, fructe, fructe de pădure, struguri, zahăr, pește și produse din pește consumă mai puțin de standardul rațional. În acest caz, cu excepția ouălor, sunt consumate mai puțin decât în mod normal produsele de origine animală. Dintre produsele alimentare de origine vegetală, mai puțin decât norma rațională, este consumat zahărul, fructele, fructe de pădure și strugurii.

În ciuda faptului, că în 2012 în raport cu nivelul anului 1990, nivelul de consum al produselor de panificație per persoană a scăzut cu 31,6 kg, totuși încă se consumă mai mult decât prevede norma cu 8,4 kg. Acest exces indică atât despre necesitatea echilibrării în continuare a regimului de alimentație, cât și despre prezența oportunităților de sporire a consumului altor produse alimentare de către populația țării. Industria de cereale pune fundamentele pentru dezvoltarea bazei furajare a animalelor, a cărei producție este întrebuințată de către populație, fără a se ține cont de cantitățile normative.

În 2012, în Ucraina, pe deplin sunt consumate în conformitate cu normele per persoană produsele alimentare de ulei și alte grăsimi vegetale - 13 kg pe an. Totodată, nivelul de consum, comparativ cu anul 1990, a crescut cu 1,4 kg sau cu 12,1%. Valoarea socio-economică a acestei sporiri constă în faptul, că uleiul de floarea-soarelui este un produs alimentar dietetic valoros. Semințele de floarea-soarelui se consumă în formă brută și prăjită, din ele se produce ulei. Produsul secundar al prelucrării industriale de floarea-soarelui (turtele) este folosit drept hrană nutritivă pentru animalele. Uleiul de floarea-soarelui este utilizat în industrie atât în scopuri tehnice, cât și ca materie primă pentru fabricarea unui șir de produse industriale (săpunuri, vopsele, linoleum, potasiu, amiac etc.), dar și în scopuri medicale. Floarea-soarelui și producția de prelucrare industrială a acesteia sunt incluse în lista principalelor mărfuri de export, iar veniturile valutare parvenite datorită acestora pot fi folosite pentru soluționarea multor probleme socio-economice ale sectorului agricol și a angajaților săi.

Consumul de cartofi a crescut, fiind peste 9 kg (sau 7%) în perioada anilor 1990-2012. Astfel, în anul de raportare, per persoană au fost consumate 140,2 kg de cartofi, care depășește norma de consum echilibrat cu 16,2 kg, fapt ce denotă necesitatea echilibrării regimului de alimentație a populației.

Analiza consumului de legumele per persoană, inclusiv a culturilor alimentare de pepeni denotă prezența unor rezultate social-economice destul de semnificative. În ultimii doi ani, producția de pepeni este consumată în funcție de standardul unui regim alimentar echilibrat, iar în anul de raportare, consumul de legume și pepeni depășește valoarea indicatorului standard cu 2,4 kg. Astfel, în anul 2012, în raport cu 1990, volumul de consum al acestor produse a crescut cu 60,9 kg sau cu 59,4%, demonstrând un tendință ascendentă persistentă.

În perioada de studiu, nivelul de consumul de zahăr per persoană în Ucraina s-a redus în mod constant. În anul de raportare, o persoană a consumat 37,6 kg de zahăr, ceea ce constituie cu 0,4 kg mai puțin decât norma echilibrată. În 2012, în raport cu nivelul anului 1990, nivelul de consum a scăzut cu 12,4 kg, adică cu 24,8%, formând o tendință negativă

Analysis of the table data shows a rather mixed picture of the dynamics of basic food consumption. So, if in average, one person consumes grain products, potatoes, vegetables and melons, oil and eggs according to the standards and even more, meat and meat products, milk and dairy products, fruits, berries, grapes, sugar, fish and fish products are consumed less than the rational standard. In this case, with the exception of eggs, products of livestock origin are consumed predominantly less than normal. From foods of plant origin, less than the rational norm are consumed: sugar, fruit, berries and grapes.

Despite the fact that in 2012 in relation to the 1990, the level of bread products consumption fell by 31.6 kg per person, it is still consumed more than the norm by 8.4 kg. This excess indicates both the need to further balance of the diet and the presence of opportunities to increase the consumption of other food products by the population. The grain industry lays the foundation for the development of the animal husbandry, the production of which is consumed by the population regardless of the normative quantity.

In 2012 in Ukraine is fully compliant with the norms of rational human food consumption per person of oil and other vegetable fats - 13 kg per year. The level of consumption relative to 1990 increased by 1.4 kg, or 12.1%. Socio-economic importance of this increase is that sunflower oil is a valuable dietary staple. Sunflower seeds are eaten raw and in toasted form, and produce oil. A byproduct of the industrial processing of sunflower is used as a nutrient in animal feed. Sunflower oil is used in the industry for industrial purposes and as a raw material for the production of a number of industrial products (soaps, paints, linoleum, potassium nitrate, etc.), as well as for medical purposes. Sunflower production and its industrial processing are included in the list of major export commodities, and the foreign exchange proceeds of which can be used to solve a number of socio-economic problems of the agricultural sector and its employees.

The consumption of potatoes increased with more than 9 kg (or 7%) for the period from 1990 to 2012. Thus, in the reporting year per person were consumed 140.2 kg of potatoes, which exceeds the norm of its sustainable consumption by 16.2 kg and indicates the need to balance the nutrition of the population.

Analysis of consumption by one person of vegetables, including melons food crops, show the presence of quite important social and economic results. Indeed, in the past two years, melon production is consumed according to the standard of a balanced diet, and in the reporting year, the consumption of vegetables and melons exceeds the standard ratio by 2.4 kg. Thus in 2012 in relation to 1990 the consumption of these products increased by 60.9 kg, or 59.4%, demonstrating a persistent uptrend.

During the study period, the level of sugar consumption per person in Ukraine declined steadily. During the reported year, one person consumed 37.6 kg of sugar, 0.4 kg less rational norm. In 2012, in relation to 1990, the level of consumption decreased by 12.4 kg, or 24.8%, forming a rather stable negative trend.

destul de stabilă.

Pentru sănătatea umană, nu este util consumul de zahăr în exces. Cu toate acestea, respectarea normei echilibrate posedă caracter social. Acest lucru se datorează importanței zahărului ca produs alimentar, care asigură organismul uman cu carbohidrați, energia cărora se asimilează rapid și ușor. Zahărul constituie o materie primă pentru producția de alcool. Zahărul și producția de prelucrare industrială, produsă cu participarea lui și în baza resurselor sale, aparține unui produs important de export, cu perspective economice externe semnificative.

Investigarea nivelului de consum de fructe, fructe de pădure și struguri certifică schimbări socio-economice pozitive privitor la aceste produse, deoarece dinamica consumului de legume, fructe și struguri generează o tendință pozitivă constantă.

Astfel, în 2012, față de anul 1990, creșterea acestui produs în termeni absoluți a constituit 5,9 kg, iar în termeni relativi – 12,4%. În perioada reformei și post-reformei dezvoltarea nivelului de consum de fructe, fructe de pădure și struguri per persoană a crescut, cu toate acestea, este încă sub norma rațională a alimentației anuale cu 36,7 kg.

Orientarea socială a creșterii consumului de fructe, fructe de pădure și struguri este bazată pe necesitatea asigurării disponibilității fizice a acestora pentru populația țării la un nivel al standardelor justificate. Deoarece, formarea unui stil de viață sănătos presupune ca fiecare persoană să satisfacă propriile nevoi în proprietățile utile ale produselor din legume, fructe și struguri.

În 2012, producția de carne în Ucraina a fost consumată mai puțin decât recomandată normele raționale de alimentație anuală, fapt ce nu este în favoarea omului, abaterile constituie 25,6 kg. Astfel, în 2012, în raport cu 1990, nivelul de consum de carne și produse din carne per persoană în țară a scăzut cu 13,8 kg sau cu 20,2%. De-a lungul perioadei de studiu, în regimul de alimentare a cetățeanului din Ucraina, nivelul mediu de consum de carne și produselor din carne nu a atins standardul recomandat.

Valoarea socială a creșterii producției și consumului de carne constă în faptul, că carnea și produsele din carne sunt o parte importantă a alimentației umane. Carnea reprezintă principala sursă completă de proteine pentru corpului uman, care conține aminoacizi esențiali și lipide, dar și vitamine și minerale.

Studierea dinamicii consumului de ouă denotă faptul, că în condițiile de dezvoltare post-reformă a relațiilor de proprietate în sectorul agricol s-a format o tendință pozitivă stabilă de funcționare a orientării producerii ouălor de pasăre. În ultimii ani, consumul de ouă în țară chiar ușor depășește standardul regimului uman de alimentare. De exemplu, în 2012, o persoană a consumat 307 ouă, care constituie cu 17 unități mai mult decât standardele raționale recomandate. Nivelul existent al consumului de ouă, în anul de raportare, comparativ cu anul 1990, a crescut cu 35 de unități sau cu 12,9%.

În 2012, nivelul de consum de lapte și produse lactate în Ucraina a constituit 214,9 kg per persoană, care este cu 165,1 kg mai puțin decât standardele raționale recomandate. Astfel, s-a format o tendință stabilă de reducere a consumului de produse lactate. Ca urmare, în 2012, față de 1990, lapte și produse lactate au fost consumate de către o persoană mai puțin cu 158,3 kg sau cu 42,4%, demonstrând, astfel, impactul socio-economic scăzut al funcționării vacilor de lapte în

For the human health, it is not recommended the consumption of sugar above the norm. However, compliance with the rational norm is of social in nature. This fact is due to the importance of sugar as a food product, which provides the human body with carbohydrates, the energy of which is quickly and easily digested. Sugar is a raw material for the production of alcohol. Sugar and the production of industrial processing, generated with its participation and its resource base, belongs to important export goods with significant foreign economic prospects.

The investigation of the level of consumption of fruits, berries and grapes certifies positive socio-economic changes regarding these products, because the dynamics of fruit, berries and grapes consumption generates a fairly constant and positive trend.

Thus, in 2012 compared to 1990, the growth of this product in absolute terms was 5.9 kg, and in relative terms - 12.4%. During the period of reform and post-reform the development of the level of consumption by one person of fruits, berries and grapes increased, however, is still below the rational norm of the annual supply by 36.7 kg.

The social orientation of increasing consumption of fruits, berries and grapes is based on the need to ensure their physical availability for the country's population at a level that meets justified standards. Because the formation of a healthy lifestyle requires that each person meets their own needs in the good health properties of fruit, berries and grapes products.

In 2012, the meat production in Ukraine was consumed less than the recommended rational norms of the annual supply, fact which is not in favor of the people, the deviation representing 25.6 kg. Thus, in 2012 in relation to 1990, the level of meat consumption and meat products per person in the country has decreased by 13.8 kg, or 20.2%. Throughout the study period, in the diet of a citizen of Ukraine the average level of meat and meat products consumption does not meet the recommended standard.

The social significance of increasing the production and consumption of meat is that meat and meat products are an important part of human diet. Meat is the main complete protein source for the human body that contains essential amino acids and lipids, vitamins, and minerals.

Study of the dynamics of egg consumption shows that in terms of post-reform development of property relations in the agricultural sector has been established a stable and positive trend in the direction of the poultry egg production. In recent years, consumption of eggs in the country is even slightly higher than the regulatory human nutrition standard. For example, in 2012 one person consumed 307 eggs, which is 17 units more than the recommended by rational standards. The current level of consumption of eggs in the reporting year as compared to 1990 increased by 35 units or 12.9%.

In 2012, the level of consumption of milk and dairy products in Ukraine amounted to 214.9 kg per person, which is 165.1 kg less than the recommended dietary standards. Thus, at the same time was formed a fairly stable trend to reduce the consumption of dairy products. As a consequence, in 2012 relative to 1990, milk and dairy

condițiile actuale.

Ca parte importantă a regimului de alimentare, laptele se caracterizează prin proprietăți înalte de consum, determinate de compoziția chimică, digestibilitate, valoarea energetică și caracteristicile organoleptice. Valoarea biologică a laptelui este determinată de conținutul de proteine complete, a acizilor grași polinesaturați, fosfatide, minerale și vitamine.

Nivelul de consum de pește și produse din pește per persoană, în 2012, în Ucraina, a fost de 13,6 kg, fiind cu 6,4 kg mai puțin decât standardele raționale de alimentare. La fel ca și produsele lactate, s-a format o tendință stabilă de reducere a consumului de pește și produse din pește. Astfel, în 2012 comparativ cu anul 1990, producția de pește a fost consumată per persoană mai puțin cu 3,9 kg sau cu 22,3%. Deoarece peștele este o componentă importantă a regimului uman de alimentare, iar producerea ei creează noi oportunități de diversificare a activității de producere și economice a subiecților managementului agricol, sporirea producerii produselor din pește este o sarcină socio-economică urgentă.

Probleme similare cu produsele de pește, importante de a fi soluționate pentru alimentația completă a populației țării, se referă la carne și produse din carne, lapte și produse lactate, zahăr, fructe, fructe de pădure și struguri (Tabelul 2).

products were consumed by one person by less than 158.3 kg, or 42.4%, thus demonstrating the low socio-economic impact of the dairy cattle functioning in actual conditions.

As an important part of the diet, milk is characterized by high consumer properties, determined by its chemical composition, digestibility, energy value, and organoleptic characteristics. The biological value of milk is determined by the contents of complete proteins, polyunsaturated fatty acids, phosphatides, minerals and vitamins.

The level of consumption of fish and fish products per person in 2012 in Ukraine was 13.6 kg, 6.4 kg less than the rational nutrition standards. Like dairy products, it has been formed a fairly stable trend of reducing consumption of fish and fish products. Thus, in 2012 relative to 1990, fish production was consumed by one person by less than 3.9 kg, or 22.3%. Since fish plays an important part of the human diet, and its cultivation is creating new opportunities for diversification of the production and business activities for agricultural business entities, the increase in the production of fish products is a pressing social and economic problem.

Similar problems with the fish products that must be addressed for the correct and complete nutrition of the population, relate to meat and meat products, milk and dairy products, sugar, fruit, berries and grapes (Table 2).

Tabelul 2/Table 2

Indicatorii de adecvare privind consumul de produse alimentare per persoană/

Adequacy indicators regarding food consumption per person

Tipuri de produse alimentare/Types of food products	Anii/Years						
	1990	1995	2000	2005	2010	2011	2012
Carne și produse din carne/ Meat and meat products	0,85	0,49	0,41	0,49	0,65	0,64	0,68
Lapte și produse lactate/ Milk and dairy products	0,98	0,64	0,52	0,59	0,54	0,54	0,57
Ouă, bucăți/Eggs, nr.	0,94	0,59	0,57	0,82	1,00	1,07	1,06
Produse de panificație/Bakery products	1,39	1,27	1,24	1,22	1,10	1,09	1,08
Cartofi/Potatoes	1,05	1,00	1,09	1,09	1,04	1,12	1,13
Legume și pepeni/Vegetables and melons	0,6	0,60	0,63	0,75	0,89	1,01	1,01
Fructe, fructe de pădure și struguri/ Fruit, berries and grapes	0,52	0,37	0,33	0,41	0,53	0,58	0,59
Pește și produse din pește/ Fish and fish products	0,90	0,18	0,42	0,72	0,72	0,67	0,68
Zahăr/Sugar	1,32	0,84	0,97	1,00	0,97	1,01	0,99
Ulei/Oil	0,92	0,63	0,72	1,04	1,13	1,05	1,00

Sursa/ Source: *Calculat de autor, conform datelor Comitetului de Stat de Statistică din Ucraina [8]./ Calculated by the author, according to the data provided by the State Statistics Committee of Ukraine [8].*

Concluzii. Studiul desfășurat privind consumul produselor alimentare per persoană în Ucraina permite elucidarea următoarelor generalizări.

1. Consumul produselor alimentare de către populația țării reflectă obiectiv realitatea aplicării în practica de management a normelor și standardelor sociale. Regimul de alimentație existent în Ucraina necesită echilibrarea în conformitate cu standardele raționale, în special în ceea ce privește carne și produse lactate, precum și fructele,

Conclusions. The study regarding food products consumption per person in Ukraine leads to the following generalizations.

1. The food consumption by the country's population objectively reflects the reality of the application in practice by management of the social norms and standards. The existing diet in Ukraine requires a balance according to rational standards, particularly in terms of meat and dairy products as well as fruits, berries and grapes. Agricultural

fructele de pădure și strugurii. Producerea producției agricole per persoană, ca bază de materii prime a securității alimentare a populației țării, confirmă impactul socio-economic mixt al agriculturii în perioada de transformare a relațiilor de proprietate.

2. Dezvoltarea relațiilor de proprietate în sectorul agricol în perioada postreformă are un impact pozitiv asupra performanțelor socio-economice referitor la cereale, sfecla de zahăr, floarea-soarelui, cartofi, legume, fructe, struguri, carne, ouă, producerea cărora per persoană este în creștere. Cu toate acestea, consumul acestor produse alimentare, cum ar fi: legumele, fructele și strugurii, carnea și produsele din carne, laptele și produsele lactate cedează semnificativ față de standardele justificate. Totodată, producția de lapte se reduce, indicând o continuare a proceselor de criză în sectorul de bovine cu referire la produsele lactate.

3. Perspectivile de creștere a impactului socio-economic al schimbărilor în sectorul agricol se bazează pe importanța socială a producției pe care le produce, precum și pe oportunitățile semnificative de sporire a eficienței economice a producției agricole, fundamentate pe actualele realizări științifice.

production per person as a raw material basis of food security of the country's population, confirms a mixed socio-economic impact of agriculture in the period of transformation of property relations.

2. The development of property relations in the agricultural sector in the post-reform stage had a positive impact on the socio-economic performance related to grain, sugar beets, sunflowers, potatoes, vegetables, fruit and berries' products, grapes, meat, eggs, which production per person increases. However, the consumption of such foods, like fruit and berry products and grapes, meat and meat products, milk and dairy products are quite significantly inferior to scientifically rational standards. The production of milk is reduced, indicating a continuation of the crisis processes in cattle industry regarding the dairy industry.

3. The prospects of growth of the socio-economic impact of changes in the agricultural sector are based on the social weight of products that it produces, as well as significant opportunities to increase the economic efficiency of agricultural production, on the basis of actual scientific achievements.

Referințe bibliografice/ References:

1. ВЛАСОВ, В.І. Тенденції та проблеми глобальних процесів у світовій продовольчій сфері. В: Економіка України. 2006, № 3 (532), сс. 75-80.
2. БІЛОРУС, О.Г., ЗУБЕЦЬ, М.В. и др. *Глобальна продовольча безпека*. Київ: ННЦ «ІАЕ», 2009. 486 с.
3. БОЙКО, В.І. Про гарантування продовольчої безпеки України. В: Економіка АПК. 2006, № 1, сс. 61-66.
4. ГОЙЧУК, О.І. *Продовольча безпека: монографія*. Житомир: Полісся, 2004. 348 с.
5. ЛОЗИНСЬКА, Т.М. *Національний продовольчий ринок в умовах глобалізації: монографія*. Харків: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2007. 272 с. ISBN 978-966-390-041-4.
6. СТРАШИНСЬКА, Л.В. *Основні тенденції розвитку продовольчих ринків у межах світової агропродовольчої системи*. Київ: РВПС України НАН України, 2007. 47 с.
7. ХОРУНЖИЙ, М.Й. Агропродовольчий комплекс: проблеми формування і функціонування в ринкових умовах. В: Економіка АПК. 2012, № 3, сс. 113-120.
8. ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ. *Сільське господарство України за 2012 рік: статистичний збірник*. Київ: ТОВ «Август Трейд», 2013. 402 с.

Recomandat spre publicare: 28.10.2013